eſt · quia dignior ⁊ honoratior · Cui⁹
non ſum dignus · id eſt ſufficiēs · vt
ſoluam corrigiam calciamenti eius ·
Vnde Iheronimus ad euſtochium ·
chriſt⁹ nunq̄ fuit calciatus ipſe eni̅
portare calciamenta apoſtolis prohi
buit · Luce decimo · Et chriſtus ſem
per fecit opere quod docuit verbo ·
vnde habetur Actuum primo · Cepit
iheſus facere ⁊ docere · Lyra dicit ꝙ
hec eſt locutio methaphorica · Quia
in hoc iohannes exprimit ſe non eſſe
dignum exhibere chriſto eciam mini
mū miniſterium : hoc in verbis iā exp
mēs ſm modū loquēdi cōmunem ·
Cū enim q̄s ſuam puitatē ⁊ excellen
tiam alterius vult exp̄mere ſolet di
cere cōmuniter · Nō ſum dign⁹ tāge
re ſotulares eius vel aliquid huiōi ·
Hec in bethania facta ſūt · Ly · non
eſt illa q̄ prope ihrl'm ē · vbi lazarus
fuerat ſuſcitatus · ſed alia eodē noīe
vocata ſita ſupra iordanez ex altera
pte fluminis in ſorte duaꝝ tribuū ⁊
dimidie · Et ideo ad hoc denotādum
ſubdit · trās iordanem vbi eāt iohā
nes baptiſās · q̄ aqua diſtat a ihrl'm
ad vnam dietā ⁊ in eodē loco cōſue
uerat iohānes cōmorari ⁊ p̄dicare ⁊
baptiſare : ⁊ mlti ɔueniebāt illuc ad
eum vt baptiſarent̄ ab eo · Vn̄ circa
pn̄s euangeliū vbi dr̄ · Tu quis es ·
Querit̄ quare iudei magis de iohan
ne q̄ꝫ de xp̄o credebāt · Reſpōdit cri ·
ꝙ triplex fuit racio · Prima racio eſt
quia iohannes erat de magno gene
re vtpote filius zacharie magni ſa
cerdotis · Et quia miraculoſe natus
eſt de vtroqꝫ parente ſterili ⁊ ſene ·
chriſt⁹ autem vt ipſi credebant erat
filius fabri ⁊ cuiuſdam paupercule
mulieris ⁊ non miraculoſe natus q̄ꝛ
de iuuencula q̄uis de ſene patre · Se
cunda racio eſt quia iohannes in vi
ctu ⁊ veſtitu magis aſperam vitam

q̄ꝫ chriſt⁹ agere videbatur · Nam tu
nicam de pilis camelorum habebat ·
et zonam pelliceam ad lumbos eius ·
et cibus ei⁹ locuſte ⁊ mel ſilueſtre ·
vt patet Mathei · iij · chriſtus autem
communib⁹ veſtibus inouebatur ⁊
cōmuni cibo vtebatur ⁊ cum homini
bus in nuptijs ⁊ in cōuiuijs comede
rat · Tercia racio eſt quia iohannes
cōſortia hominum deuitabat ⁊ in de
ſerto morabatur latitans in antris
et in ſpelūcis · donec ſpiritusſanct⁹
ei dixit vt exiret ad perhibēdum te
ſtimonium de chriſto · Et tunc venit
ad iordanem predicans baptiſmum
penitētie · vt patet Luce · iij · Chriſt⁹
autem morabatur cum hominibus ⁊
conuerſabatur cum peccatoribus ⁊
manducabat cum ipſis · vtꝫ Math ·
xi · propterea ergo iudei ad iohānem
legationem miſerūt vt eum interro
garent an eſſet chriſtus · Et reſpon
dit quia non ſum ego chriſtus ·

¶ Euangeliū in gallicantu natiuita
tis chriſti ·

IN illo tempore · Exijt edictū
a ceſare auguſto vt deſcribe
retur vniuerſus orbis · Hec
deſcripcio prima facta eſt a preſide
ſyrie cirino : ⁊ ibant omnes vt profi
terentur ſinguli in ſuam ciuitatem ·
Aſcendit autem ⁊ ioſeph a galilea
de ciuitate nazareth in iudeam ciui
tatem dauid que vocatur bethleem
eo ꝙ eſſet de domo ⁊ familia dauid
vt profiteretur cum maria deſponſa
ta ſibi vxore pregnante · Et factum
eſt dum eſſent ibi impleti ſunt dies
vt pareret · ⁊ peperit filium ſuum
primogenitum · et pannis eum in
uoluit · ⁊ reclinauit eum in preſepio
quia non erat ei locus in diuerſorio
et paſtores erant in regione eadem
vigilantes ⁊ cuſtodientes vigilias
noctis ſuper gregem ſuum · Et ecce

angelus domini ſtetit iuxta illos ⁊ ꝯ
claritas dei circūfulſit illos ⁊ timue
rūt timore magno. Et dixit illis āge
lus. Nolite timere ecce enim euāge
lizo vobis gaudium magnum: quod
erit omni populo. Quia natꝰ eſt no
bis ſaluator qui eſt xp̄s dominꝰ in ci
uitate dauid Et hoc erit vobis ſignū
Inuenietis infantem pānis inuolutū
et poſitum in p̄ſepio Et ſubito facta
eſt cum angelo multitudo militie ce
leſtis exercitꝰ. laudātium deum ⁊ di
centiū. Gloria in altiſſimis deo. Et in
terra pax hōibꝰ bone volūtatis

Exijt edictum Poſtilla
a ceſare Auguſto. Luce. ij. Hy
ſtoria huiꝰ euāgelij facta eſt āno xp̄i
primo vſuali. xij. kal'. ianuarij feria
iiij. luna. xxvij. indictione. iij. Ante
inicium illius euāgelij ſcribit ſanctꝰ
lucas in precedēti ca. ortum ſancti io
hānis baptiſte. ſcz quomodo nūciatꝰ
eſt per angelum gabrielez patri ſuo
zacharie i templo ⁊ quomodo natꝰ
eſt de ſterili matre. ⁊ quomodo i cir
cumciſione vocatum eſt nomē eius
iohānes. Et quomodo ipſe puer cre
ſcebat. quātum ad augmētum corpo
ris: ⁊ cōfortabat̄ ſpū. ſcz quātuz ad
augmētum gratie ⁊ virtutis. Et erāt
in deſerto vſqꝫ ad diē oſtēſionis ſue
ad iſrl'. Et deſcribit ortum p̄curſoris
Hic ↄſequēter deſcribit ortum ſalua
toris dicēs. Factum eſt autem in di
ebus illis. Exijt edictum a ceſare au
guſto. i. hic oſtendit̄ tempꝰ natiuita
tis xp̄i: qui natꝰ eſt imperāte ceſare.
Auguſto qui nominatꝰ eſt auguſtꝰ
ab augēdo: qꝛ valde notabiliter au
xit imperium romanū. qui regnauit
quadragintaduobꝰ annis ⁊ duodeci
annis ante natiuitatem xp̄i ⁊ poſt tā
ta fuit pax in toto orbe. vt ad litte
ram videret̄ impletum. quod p̄dixit
yſa. ij. Conflabūt gladios ſuos in vo
meres: ⁊ lanceas ſuas in falces. Vn
de etiam in p̄s. lxxij. Orietur in diebꝫ
eius iuſticia ⁊ abūdantia pacis Item
yſa. ij. Nō leuabit gens cōtra gentē
gladium Et ſic in diebꝰ ceſaris augu
ſti omnibꝰ gentibꝰ romano imperio
ſubiectis fuit pax vniuerſalis i orbe
Ideo mādauit. vt deſcriberetur vni
uerſus orbis. vt per hoc ſciret̄ quali
ter terre eſſent populate. ⁊ quāta tri
buta ſue glorie poſſēt reddere vt ſic
tributis indebitis nō grauerent̄. Et
etiam ſciret̄ per quez modum ſingu
le terre a romano imperio melius re
gerētur. Hec deſcriptio prima facta
eſt a p̄ſide ſirie cirino. Hūc enim ciri
num ceſar auguſtus prefecerat terre
ſirie ad ipſam regēdam. Et qꝛ ſiria ē
in medio terre habitabilis: ⁊ ibi fu
it iſta deſcrptio p̄mo inchoata. vt in
de denunciaret̄ fieri in alijs ꝓuincijs
circularit̄. Et ibāt omnes vt p̄ſite
rent̄ ſinguli in ciuitatez ſuam. ſcz vn
de oriundi erāt. Profitebant̄ autem
dupliciꝫ ſe ſubiectos eſſe romano im
perio ſcz ſcripto. qꝛ nomina eoꝝ ſcri
bebant̄. ⁊ facto qꝛ ſoluebāt cenſum
imperatori. ſcz vnum nūmum argen
teum valētez decem nūmos vſuales
Aſcēdit autem ⁊ ioſeph. ſcz vir ma
rie. a galilea. qꝛ īferior erat q̄ʒ iudea
. de ciuitate naſareth. vbi xp̄s cōcep
tus erat. ⁊ in qua ioſeph manebat. i
iudeam ciuitatem dauid. i. in bethle
em que eſt ciuitas dauid. qꝛ inde ori
undꝰ fuit. p̄. Re. xvij. eo qd̄ eſſet in
domo ⁊ familia. i. de genere. dauid
vt ꝓfiteret̄ cum maria ſibi deſponſa
ta vxore pregnāte. Ipſa enim erāt de
eadem tribu cum ioſeph. ⁊ licet ma
ria nō fuiſſet obligata tanq̄ꝫ p̄gnās
illuc ire ꝓpter longitudinem vite qꝛ
naſareth diſtat a bethleem quaſi p
tres dietas tamen ꝓpter exemplum
obedientie cum ipſis mulieribus ire

voluit. Item ex diuina diſpoſitione
hoc factum eſt. vt ſic chriſtus naſce
retur in bethleem ſicut predictum
fuit Michee quinto. Et tu bethlee
terra iuda. nequaq̄ minima es in
principibꝰ iude. ex te enim exiet dux
qui regat populū meum iſrl̄. Et fa
ctū eſt dū eſſent ibi ipleti ſūt dies eꝰ
vt pareř. ſcȝ nouē mēſes ipleti ſūt a
die ↄceptōis xp̄i. ⁊ ꝑpit filiū ſuū ꝑ
mogenitū. dr̄ aūt ꝑmogenitꝰ. nō qꝛ
poſt illū habuit filios alios ſꝫ qꝛ āte il
lū filiū aliū nō habuit. Quia ſicut añ
ptū: ita in ptu ⁊ poſt ptū inuiolata
v̓go pmāſit. Tunc ipleta ē iſta ꝓphe
tia Iſa. vij. Ecce v̓go cōcipiet ⁊ pari
et filiū. Et ipſa btā virgo maria ma
gnū gaudium habuit ĩ xp̄i natiuitate.
et hoc iō qꝛ ſine dolore ſine afflictiōe
et ſine debilitatiōe ſui genuit filium
quē ſciuit eſſe deū ⁊ hoiem. Nā ſicut
v̓go cōcepit ⁊ ſine dolore genuit. ⁊
pānis eū inuoluit. ſcȝ p ſeipſā Ly. ex
quo patȝ falſitas q̄ ſcribit̄ in libro de
infantia ſaluatoris. ſcȝ ipſā obſtetri
ces habuiſſe q̄ non reqrunt̄ niſi ꝓpter
afflictionē matris in ptu. q̄ nō hūit
locū in v̓gine puerpa qꝛ peperit ſine
dolorē ⁊ ſine debilitate. Et reclinauit
eū in p̄ſepio. Ly. Ioſeph eñ in itinē
adduxerat ſecū aſinū ad portandum
vxorē pregnantē: ⁊ bouē ad vendēdū
vt de p̄cio ſoluēt expēſas in via. Et il
lis duobꝰ aīalibꝰ fecit p̄ſepiū iuxta ſe
in quo btā virgo maria reclinauit fi
liū natum. qd̓ fuerat p̄dictū Iſa. p̄.
Cognouit bos poſſeſſorē ſuū: ⁊ aſinꝰ
preſepe dn̄i ſui. Dicit eñ quidā qꝙ aſi
nꝰ ⁊ bos genuflexerūt corā xp̄o. Aba
cuc. iij. In medio duū aīaliū ↄgnoſce
ris Vñ Ber. O xp̄iane vide q̄lis ꝓ te
factus ē xp̄s. qꝛ ſi rex: vbi aula regia
vbi throni ſublimitas. vbi curie re
galis frequentia. ecce aula regia ſta
bulū. throni ſublimitas p̄ſepiū. curie

regalis frequētia bos ⁊ aſinꝰ. qꝛ nō
erat ei locꝰ in diuerſorio. Gor. Hic
reprehēdunt̄ xp̄ianoꝝ delicie. diuitie
et honores huiꝰ mūdi. Delicie in hoc
qꝙ dei filiꝰ non mollibꝰ vel calidis pel
licis inuoutꝰ fuit: ſed vilibꝰ pānis in
uolutꝰ. Honores in hoc qꝙ non in pa
lacio ſed in preſepio eum reclinauit
mater ſua Diuitie in hoc qꝙ locum nō
habuit in diuerſorio. Vnde bern̄. O
homo quid ſollicitꝰ es de regali pala
cio ecce rex tuꝰ iacet in p̄ſepio Quid
cogitas de precioſo indumēto rex tu
us inuoluit̄ vili pānicuIo. Et paſtores
erāt in regione eadem vigilātes ⁊ cu
ſtodiētes vigilias noctis ſup gregeȝ
ſuū. ſcȝ inter iheruſalē ⁊ bethleem.
que ciuitates diſtāt ad duo miliaria
ab inuicem. Et ecce angelus domini
ſtetit iuxta illos. ſcȝ paratꝰ ad reue
landū eis diuina. Et claritas dei cir
cumfulſit eos. nō tātum exterius in
corpore: ſed eciam interius in mente
. Et timuerūt timore magno. ex inſo
lita viſione. Sed angelꝰ domini ↄſo
labatur eos dicens. Nolite timere.
Cuius cauſam ſubiungit. Ecce enim
euangeliſo vobis gaudium magnuȝ
quod erit omni populo. nō ſolum iu
deorum ſed eciam gentilium. Gorra.
Et hoc gaudium eſt magnum ſcd̓m
omnem dimenſionem: quia altum
profundum. longum ⁊ latum. Altū:
quia eius altitudo attingit celum.
Vnde Bernardꝰ. Magna eſt hodi
erna feſtiuitas. celum replet anteq̄
terram. Profundum: quia eius pro
funditas penetrat infernum. ſcilicet
vſqꝫ ad ſanctos qui erant in limbo.
Item eius longitudo protenditur a
principio mundi vſqꝫ ad finem mun
di. Item eius latitudo occupat or
bem terrarum. Vnde hodie cantur
in p̄fatiōe miſſe ſcd̓e. ꝓfuſis gaudijs
totꝰ in orbe terrarū mundꝰ exultat.

q͛ nat⁹ eſt nobis ·ſcȝ hominib⁹ ⁊ an
gelis pariter q͛ ↄſortio hominū repa
rāda eſt ruina angeloꝝ ·Ly·dt·Po
die ·q̄uis eſſet nox q͛ nox illa ex cla
ritate diuina fuit ita illuminata·ac
ſi eſſȝ dies clariſſima·ſm ꝙ fuerat p̄
dictum in pſalmo·cxxxvij·⁊ nox ſicut
dies illuminabit̄·ſaluator qui ē xp̄s
dominus in ciuitate dauid·i·in beth
leem·⁊ hoc erit vobis ſignum·Inue
nietis infantem pānis inuolutum·⁊
nō ſericis inuolutū·Poſitum in p̄ſe
pio·nō in pallatio·Et ſubito facta ē
cum āgelo·qui tanq̄ principal' inter
alios nūciauerat xp̄i natiuitatē·mul
titudo militie celeſtis ·i·angeloꝝ qui
nomine milicie deſignant̄: q͛ ꝓ ſalu
te hominū cum demonibus preliant̄·
vnde Apo·xij·Michael ⁊ āgeli eius
preliabant̄ cū dracōe·laudātium do
minū·de xp̄i natiuitate·⁊ dicētium·
Gl'a in altiſſimis dō·q͛ licet eius gl'a
vbiq̧ luceat maxime tū in excelſis ·i·
in celo empireo vbi eſt oīm ſāctoꝝ
hābitatio·Et in terra pax hominib⁹
bone volūtatis·Et notant̄ dicit pax
in terra·⁊ nō gl'a·q͛ in terra ē pax·
et in celo gloria·Annūciat̄ autē pax
hominib⁹ bone volūtatis q͛ regnum
dei tm̄ valet quātum habes Vn̄ Re
migi⁹·Si enim diuitias zachei nō ha
bes ſi deſūt tibi duo minuta vidue ſi
nec calicē aque frigide potes offerre
offer deo bonam volūtatem·vn̄ Au·
Coronat te de⁹ intus volūtatem vbi
nō inuenit facultatē·vnde Criſ·De
xtera tua plena ē munerib⁹ ſi fuerit
plena bona volūtate

Nō multis miraculis fuit declara
ta xp̄i natiuitas·

Natiuitas xp̄i ſm Innocentiū pa
pam multis miāculis fuit decla
rata·Nam ipſa nocte obſcuritas nō
ctis verſa eſt in diē·Item cū tēpoꝛe
natiuitatis xp̄i ante ⁊ poſt fuiſſȝ pax
i omnib⁹ terris ⁊ ꝓuincijs·romani
templū pacis pulcherrimum ↄſtruxe
rūt·⁊ cōſulētes apolinem deam ſu
am q̄diu duraret templum hoc·Re
ſpōdit eis q̄diu v̓go nō pariet·his
auditis dixerunt templū pacis ineter
nū manet·Impoſſibile em̄ credebāt
virginē parere·vnde in foꝛib⁹ tem
pli ſcripſerūt·templum pacis manet
ineternum·Sed ipſa nocte q̄ virgo
peperit templum fundit⁹ corruit Itē
ſcd̄m ꝓphetam Ihere·ſignum datum
eſt eis: q͛ omnia ydola corruerīt qn̄
virgo pareret·Et ꝓpter hoc ſacerdo
tes ydolorum imaginem v̓ginis pue
rum in gremio baiulātem fecerūt:⁊
in ſecreto loco templi ponētes adoā
uerūt·Item ex legenda lombartica
habet̄ ꝙ ipſa die natiuitatis xp̄i ſta
tua romuli ⁊ omnia ydola in diuerſ
locis corruerūt·Item ipſo die tres
ſoles in oriēte apparuerūt·qui paula
tim in vnum corp⁹ ſolare redacti ſūt
Item innocenti⁹ papa dicit ꝙ fons
aque in ipſa nocte in liquorem olei
verſus eſt ⁊ tota die largiſſime ma
nauit·fluēs vſq̧ ad tiberim·Sicut ſi
billa ꝓphetauerat ꝙ niſi erumperet
fons olei nō naſceret̄ ſaluator·Itē
innocenti⁹ papa dicit·ꝙ octauian⁹
imperator cum vniuerſum orbem iu
riſdictioni romane ſubiugaret intim̄
ſenatui placuit vt eū ꝓ deo colerēt
Ad illoꝝ ergo inſtantiā ſibillā ꝓphe
tiſſam cōſuluit·ſi maioꝛ eo aliqn̄ na
ſceret̄·Cum ergo in die natalis xp̄i
ſibilla in camera imperatoris oratio
nib⁹ inſiſteret in die media aureus
circul⁹ apparuit circa ſolem·⁊ in me
dio circuli v̓go pulcherrima puerum
geſtās in gremio·tūc ceſari oſtēdit·
Admirās autē impatoꝛ audiuit vocē
dicētē Hec ē ara celi·Dixitq̧ ei ſibil
la·Hic maioꝛ te ē ipſū id adora Eūde
q̧ locū i hōꝛe btē marie v̓gis dedica

uerūt q̄ vſq; hodie ſancta maria ara
celi dicit̄. Imꝑator igit̄ illi puero ho
ſtias obtulit ⁊ ipſe deos ſuos decete
ro colere recuſauit. Huic dicto ꝯcor
dāt thimotheus hiſtoriographꝰ ⁊ oroſi
us ꝓ magna pte. Circa pn̄s euāge
liū vbi dr̄. Annūcio vob̄ gaudiū ma
gnū. Notandū ꝙ magnū gaudium i
ſtat toti ppl'o xp̄iano de natiuitate fi
lij dei in hūana natura i ꝓximo reco
lenda p quem natura hūana ē p oīa
exaltata ⁊ oībꝰ bonis repleta. Natꝰ
eſt em̄ filiꝰ dei cum ſacco pleno oīm
gratiaꝝ ⁊ virtutū quas nob̄ gratis
donauit. ad Ro. viij. Quō eciā non
oīa cū illo nobis donauit. ꝓpterea ā
gelꝰ dixit. Annūcio vobis gaudium
magnū q2 natus eſt nobis ſaluator.
Vbi ſciendū ꝙ primꝰ homo ſcz adā
productus fuit ſine patre ⁊ matre.
Secundus hō ſcz eua ꝓducta fuit ex
patre ſine matre. oēs alij hoīes ex pa
tre ⁊ matre. Reſtabat aūt quartꝰ
modꝰ vt q̄s ꝓduceret̄ ex matre ſine
pr̄e. Sic xp̄s hodie natꝰ eſt. Et i hac
quarta gn̄atione filij oēs in terrā ſuā
ſcz celeſtē ihr'lm per xp̄i meritū redi
erūt. Sicut in figura deꝰ dixit abrae
Gen̄. xxv. Generatiōe autem quar
ta reuertētur.

¶ In diluculo Euāge. ſm Lucā. ij.

In illo tpe. Paſtores loq̄ban
tur ad inuicē. Trāſeamꝰ vſ
q; bethleem ⁊ videamꝰ hoc
verbū qđ factum ē qđ fecit dn̄s ⁊ oſt̄
dit nobis Et venerūt feſtinātes ⁊ in
uenerūt mariā ⁊ ioſeph ⁊ infantē po
ſitū in pſepio. Vidētes aūt ꝯgnoue
rūt de verbo qđ dictū erat illis de pu
ero hoc. Et oēs qui audierūt mirati
ſūt ⁊ de his q̄ dicta erāt a paſtoribꝰ
ad ipſos. Maria aūt ꝯſeruabat oīa
verba hec ꝯferens in corde ſuo. Et cō
uerſi ſūt paſtores glorificātes ⁊ lau
dātes deū in oībꝰ que audierāt ⁊ vi
derāt ſicut dictū ē ad illos. Po.

Et factū eſt cū diſceſſiſſent āge
li ab eis. Hec hiſtoria ſignat̄ vt
ſupra. Ante iniciū illius euāgelij ſcri
bit ſanctꝰ lucas illud euāgeliū qđ ho
die in nocte xp̄i lectū eſt ⁊ ſtatim pꝰ
verba angeloꝝ laudātium deū ⁊ dicē
tiū. Gloria in altiſſimis deo. ⁊ in t'ra
pax hoībꝰ bone volūtatis ſequit̄ hoc
pn̄s euangeliū. Et factū eſt cū diſceſ
ſiſſent āgeli ab eis in celū. paſtores
loquebant̄ ad inuicē. trāſeamꝰ vſq;
bethleē Ly. Hic deſcribit̄ paſtoꝝ de
uotio q2 ſtatim poſt viſionē iſtam di
miſſo grege iuerūt ad videndū natū
Factū eſt poſtq̄ āgeli diſceſſiſſent ab
eis ſcz paſtoribꝰ in celū. i. poſtq̄ aſpe
ctibꝰ paſtoꝝ ſe abſtraxerūt aſcēden
tes in celū. Paſtores loq̄bant̄ ad inui
cē. ſcz de xp̄i natiuitate. Sicut ⁊ duo
diſcipuli eūtes in emaus de eius paſſi
one. Luce. xxiiij. dicētes. Trāſeamꝰ
vſq; bethleē ⁊ videamꝰ hoc verbū. i.
pueꝝ natū per verba angeli nob̄ ſig
nificatū. qđ fecit dn̄s ⁊ oſtēdit nob̄.
ſcz per angelū. ⁊ venerūt feſtinātes
Ly. ex deſiderio videndi xp̄m. ⁊ vt ci
tius rediret̄ ad gregē quē ſine cuſto
dia dimiſerāt. ⁊ inuenerūt mariā ⁊
ioſeph ⁊ infantē. i. xp̄m. poſitū in pſe
pio. ſicut angelꝰ eis dixerat. vidētes
autē ꝯgnouerūt de verbo qđ dictum
erat illis de puero hoc. ꝙ nō ſolū fue
rūt illuminati exteriꝰ ſed eciā interi
us de ꝯgnitiōe verbi. Et ſic p ꝯgnitiō
nē humanitatis venerūt ad cognitio
nem deitatis. Nec ſūt ſcādaliſati de
tāta pauptate ſed pampliꝰ i fide ro
borati ſūt. Et ceperūt pdicare marie
et ioſeph cunctis aſtātibꝰ illam quā
viderāt claritatē ⁊ audierāt angeli
cos ymnos. Et oēs qui audierāt mi
rati ſūt de his que dicebant̄ a paſtori
bus ad illos Glo. Nō ſolum mirabā
tur de incarnatiōis miſterio ſed eciā

de tāta paſtorum atteſtatione quam
ſimplices neſcirēt fingere inauditā:
ſed ſimplia facūdia vera p̄dicarent
. Maria autem cōſeruabat omnia v̄
ba hec . ſcꝫ quicquid angelꝰ ei retule
rat gabriel: quicquid a paſtoribꝰ au
dierat quicquid expta fuerat . confe
rēs in corde ſuo . Ly . illa collatio eāt
marie valde delectabilis ⁊ toti eccle
ſie vtilis : qui . ſcđm qđ dicit Jherom . in
ſermone de aſſumptiōe beate marie
virginis . Ipſa poſt aſcenſionem filij
ſui remāſit ad tempus in terris cum
apoſtolis vt eōs plenꝰ inſtrueret de
verbo incarnato de quo plenius erat
edocta per ſpiritumſanctum . Et oīa
familiarꝰ viderat ⁊ tractauerat vni
uerſa ꝓpter quod melius exprimere
poterat: q̄ quod melius nouimꝰ me
lius ⁊ proferimꝰ . Et reuerſi ſunt pa
ſtores . ſcꝫ ad gregem ſuū . glorificā
tes . ſcꝫ corde . ⁊ laudātes . ſcꝫ ore de
um đ beneficio toti mūdo collato ge
neraliter: ⁊ eis oſtēſo ſpecialiter . in
omnibꝰ que audierant . ſcꝫ ab ange
lis . ⁊ viderāt . ſcꝫ ꝓprijs oculis ſuis . ſi
cut dictum eſt ad illos . ſcꝫ per ange
lum qui annūciauit eis natiuitatem
chriſti .

¶ In miſſa diei . Euangelium ſcđm Jo
hannem . i .

In principio erat verbum ⁊ verbum
erat apud deum ⁊ deꝰ erat verbum
hoc erat in principio apud deum Om
nia per ipſum facta ſunt: ⁊ ſine ipſo
factum eſt nihil . Quod factuꝫ eſt in
ipſo vita erat: ⁊ vita erat lux homi
num . ⁊ lux in tenebris lucet: ⁊ tene
bre eam nō comp̄henderunt . Fuit ho
mo miſſus a deo: cui nomē erat iohā
nes . Hic venit in teſtimonium vt te
ſtimonium perhiberet de lumine vt
omnes crederēt per illum . Non erat
ille lux: ſed vt teſtimonium perhibe
ret de lumine . Erat lux vera que illu
minat omnem hominem venientem
in hūc mundū . In mūdo erat: ⁊ mū
dus per ipſum factꝰ eſt . ⁊ mūdus eū
non cognouit . In ꝓpria venit ⁊ ſui
eum non receperūt: quotquot auteꝫ
receperūt eum dedit eis poteſtatem
filios dei fieri his qui credūt in nomi
ne eius . Qui non ex ſanguinibꝰ ne
q̄ ex volūtate carnis neq̄ ex volun
tate viri: ſed ex deo nati ſunt . Et ver
bum caro factum eſt: ⁊ habitauit in
nobis ⁊ vidimꝰ gloriam eius gloriaꝫ
quaſi vnigeniti a patre . plenum gra
tia ⁊ veritatis .

Poſtilla .

In principio erat verbum . Joh .
p̄mo . Tho . Johānes euangeli
ſta per cōtemplationem ceteris euan
geliſtis altiꝰ eleuatus : verſatur prin
cipaliter circa verbi diuinitateꝫ . cum
alij principalit̄ deſcribūt eius huma
nitatem . Et primo oſtendit verbi ex
cellentiam put conſiſtit in ſeipſo . d .
. In principio erat verbum . vnde Au
guſtinꝰ . id eſt in patre erat filius .
vel in eternitate erat filiꝰ . vel in pa
tre filius eiuſdem ſubſtantie cum eo
. Et verbum erat apud deum . id eſt
coeternum ⁊ coequale ipſi . Omnia
per ipſum facta ſunt . Thomas . Om
nia viſibilia ⁊ inuiſibilia ſpiritualia
et corporalia . Et ſine ipſo factum eſt
nihil . Gor . Nam pater ſine verbo ni
hil facit . vnde dicit . ⁊ ſine ipſo . ſup
ple verbo omnia faciente . factum eſt
nihil . naturaliter ſubſiſtens propter
peccatuꝫ quod deficit ab ente . quod
factum eſt in ipſo . ſcilicet verbo . id
eſt incarnatio . paſſio . reſurrectio . ⁊
huiuſmodi . vita erat . id eſt cauſa vi
te nobis . Johannis vndecimo . Ego
ſum reſurrectio ⁊ vita . Sic expom
tur ſcđm hilarium . Et vita erat lux ho
minum . ſcilicet quia homines illumi
nat ⁊ videre facit . Vnde in p̄s . iiij .
v

Signatū eſt ſup nos lumē vultis tui
dñe · vñ Augꝰ · Sicut enim nō videt
oculꝰ niſi a luce corpali illumineť : ſic
nō videt intellectꝰ niſi a lumine ſpūa
li illumineť · Et lux in tenebris lucet
ſcꝫ cum pctōres faciat vera intelligere
· Et tenebre eū nō ꝯphenderūt .i. infi
delitatis tenebris obtenebrati ipſum
nō ꝯgnoſcūt · Fuit homo miſſus a dō
Hic ponitť ꝯmēdatio p̄curſoris ſcꝫ io
hānis baptiſte dicēs · Malachie · iij ·
Mat · xi · Mar · i · Ecce ego mitto an
gelū meum ante faciē tuam qui p̄pa
rabit viam ante te · Fuit homo miſſꝰ
a deo · ſcꝫ ad baptiſandū ⁊ ad p̄dican
dum vnde ea q̄ loquiť nō loquiť a ſe
ipſo ſed ex deo qui eum miſit · ⁊ ideo
verba eius ſūt recipiēda q̄ſi v̄ba dei
· cui nomē erat iohānes · Tho · Johā
nes interp̄tatť in quo eſt grā ⁊ ideo
competebat ſibi hoc nomē · qꝛ in ipſo
maxime grā diuina abūdauit · Vnde
Lu · i · Spū ſcō replebiť adhuc ex vte
ro matris ſue · Hic venit in teſtimoni
um vt teſtimoniū phibēt de lumine
.i. de ihesu xp̄o nato de virgine · ſicut
radius naſciť a ſole ſine aliq̄ eius cor
ruptione vel diminutiōe · Officiū em̄
eius fuit teſtificari de xp̄o qui ē vera
lux · vt eius teſtimonio illuſtret ⁊ ſic
oēs in ipſū crederēt · Et hoc ē qđ ſeq̄
tur · vt omnes crederēt · ſcꝫ in xp̄m ·
· per illū · ſcꝫ iohēm · Nō erat ille lux ·
ſed erat tm̄ teſtis illiꝰ luminis Vnde
ſequiť · ſed vt teſtimoniū phibēt de
lumine .i. de īcarnata diuinitate · eāt
lux vera .i. naturalis fons totiꝰ luminis
per eſſentiā · q̄ illuminat oēm hoiem
venientem in hūc mūdum · Ly · ꝙtum
eſt in ſe qꝛ ſi aliqui nō ſint illuminati
hoc eſt ꝙ ſe ſubtrahūt ab influentia
huiꝰ lucis · Vñ Criſ. Paratꝰ eſt illu
minare · ſed oēs illuminanť : qꝛ clau
dūt viam luminis · Exemplū de ceco
exiſtēte in ſole · In mundo erat · p̄ p̄

ſentiā diuinitatis : qꝛ nō eſt locꝰ vbi
nō eſt deꝰ · ⁊ mūdus eū nō ꝯgnouit ·
id ē pctōres mūdialiter viuētes · In
ꝓpria venit .i. in mūdum q̄ ſuus ē vt
pote ab eo factus · Beda · In mūdo
erat · p diuinitatē · in mūdum venit ·
per incarnationē · venire q̄ppe vel ab
ire ē hūanitatis : ⁊ manē diuinitatis
vñ ſenſus ē venit .i. viſibilis apparuit
per incarnationē · ⁊ ſui eū nō recepe
rūt .i. iudei q̄ dicunť ſui Quia ſm̄ car
nem erat ex eoꝝ genere qꝛ de ſemie
dauid q̄ erat rex in iſrł vſq; in ſem
piternū ſm̄ illud Deuť · xxvi · Elegit
te dñs in populū peculiarem · ⁊ ſui .i.
iudei · eum · ſcꝫ conditorē ſuū · nō rece
perūt · ſcꝫ per fidē · qꝛ pauci de iudeis
compati nō crediderūt xp̄o · vñ Iſa ·
p̄ · Filios enutriui ⁊ exaltaui ipſi aūt
ſpreuerūt me · Quotquot autē rece
perūt eum · Cor · ſiue iudeꝰ ſiue genti
lis ſiue nobilis ſiue ignobilis : ſiue fe
mina ſiue maſculꝰ : ſiue puer ſiue ſe
nex · receperūt eum · p fidem credēdo
· Dedit eis poteſtatē filios dei fieri ·
per regenerationē baptiſmi : q̄ nō da
tur niſi ꝓfitentibꝰ fidem xp̄i · per ſe ſi
ſūt adulti vel p alium ſi ſūt puuli · ⁊
in hoc notatť mag̃ caritas dei · p̄ · Jo ·
iij · Videte qualem caritatē dedit no
bis pater vt filij dei nominemur ⁊ ſi
mꝰ ⁊ inſup magna vtilitas hoīs Vñ
Ro · viij · Si filij ⁊ heredes · heredes q̄
dē dei · cohēdes aūt xp̄i · Sꝫ poſſꝫ q̄ri q̄
bꝰ data fuit hec ptās · Jdarco ſbdit
· his q̄ credūt in noīe eiꝰ · q · d · his q̄
credūt xp̄m eſſe verum deū ⁊ veꝝ ho
minē · Et iſtis data ē poteſtas ꝙ ſint
filij dei · ꝙ autē iſta generatio ſpūał
differt a carnali generatiōe · Oſten
dit euāgeliſta dicēs · Qui nō ex ſan
guinibꝰ neq; ex volūtate carnis ne
q; ex volūtate viri ſed ex dō nati ſūt
Cor · q · d · Hij ſūt filij dei nō qui ge
neranť ex cōmixtione ſanguinū viri

et femine· cõcupiſcẽtia vtriuſq̧ mo
uẽte actum gñationis :ſed p gratiã
adoptionis in baptiſmo· vñ Jo· iij·
Qd natum ẽ ex carne caro eſt: ⁊ qd
natum ẽ ex ſpiritu· ſpũs eſt· Et vbũ
caro factum eſt. i. deꝰ homo factꝰ eſt
et habitabit in nob̄· Tho. i. int̃ nos
hõies · Et vidimus gl̃am eius · ſcʒ in
miraculis .ſicut ẽ ſuſcitatio mortui· il
luminatio ceci· ⁊ ſic de alijs · ⁊ etiam
viderũt qd creature obediebant ei
ad nutum ſuũ ſicut dño ⁊ creatori·
Vnde hõies in naui exiſtentes cũ apo
ſtolis qñ orta ẽ magna tẽpeſtas dixe
rũt vt habet̃ Mat· viij· Qualis eſt
hic qꝛ venti ⁊ mare obediunt ei· Sʒ
poſſet q̃ri qualem gloriã· Reſpondet
euãgeliſta· gloriã q̃ſi vnigeniti a pa
tre· Tho. i. nõ ſicut videmꝰ gl̃am ali
orum ꝓphetaꝝ ⁊ ſanctoꝝ · ſed talẽ ⁊
tantã vt decet vnigenitũ Quia xp̃s
cõmuniter miracula faciebat impan
do· vtʒ ex decurſu euangelij· p quod
oſtendebat̃ qd illa faciebat v̾tute ꝓ
pria ſicut deꝰ qui eſt oipotẽs · ꝓpter
hoc dr̃ Lu· vi· qꝛ virtꝰ de illo exibat
et ſanabat oẽs · Plenũ gratia· Tho·
vt remittat pctã· ⁊ veritatis · vt im
pleat promiſſa·

Dominica infra octauas natiuita
tis domini·

In illo tempore· Erãt ioſeph ⁊ maria
mater ihesu mirãtes ſup his que dice
bant̃ de illo· Et benedixit illis ſimeõ
et dixit ad mariam matreʒ eius · Ec
ce poſitꝰ eſt hic in ruinam: ⁊ in reſur
rectionem multoꝝ in iſrl̃: ⁊ in ſignũ
cui cõtradicetur· Et tuam ipſiꝰ ani
mam ptrãſibit gladius : vt reuelen
tur ex multis cordibꝰ cogitationes ·
Et erat anna ꝓphetiſſa filia phanuel
de tribu aſer· Hec ꝓceſſerat i diebꝰ
multis · ⁊ vixerat cum viro ſuo ãnis
ſeptem a v̾ginitate ſua· ⁊ hec vidua
vſq̧ ad ãnos ·lxxxiiij· que nõ diſce
debat de tẽplo· ieiunijs ⁊ obſecratõi
bꝰ ſeruiẽs nocte ac die: ⁊ hec ipſa ho
ra ſupueniẽs ↄfitebat̃ domino ⁊ loq̃
bat̃ de illo oibꝰ qui expectabãt rede
ptionem iſrael· Et vt perfecerũt om
nia ſcd̃m legem domini reuerſi ſunt
in galileam ciuitatem ſuã nazareth
Puer autẽ creſcebat ⁊ ↄfortabatur
plenus ſapientia ⁊ gratia dei erat in
illo·

Poſtilla·

Erãt ioſeph ⁊ maria mater ⁊c̃·
Luce· ij· Hiſtoria huiꝰ euãgelij
facta eſt ãno incarnatõis xp̃i· i· iiij·
nonas februarij· feria· v· luna· xi· idi
ctiõe· iiij· Ante inicium illiꝰ euãgelij
ſcribit ſcũs Lu· in eodẽ ca· qꝛ ſimon
accepit pueꝝ ihesũ i vlnas ſuas ⁊ be
nedixit deũ· ⁊ dixit· Nũc dimittis do
mine ſeruũ tuũ in pace· Quia viderũt
oculi mei ſalutare tuũ ⁊c̃· Tunc ſeq̃
tur euãgeliũ hodiernũ· Erãt ioſeph
et maria mater ihesu· Et hodiernum
euãgeliũ factum ẽ in die purificatio
nis marie ſcʒ q̃dragesimo die pꝰ nati
uitatẽ xp̃i· Et in hoc euãgelio poni̾
parẽtum chriſti admiratio dicens ·
· Erãt ioſeph· qui erat pater putati
uus xp̃i· Lu· iij· Et ipſe ihesus erat in
cipiẽs quaſi annoꝝ · xxx· vt putabat̃
filiꝰ ioſeph· vel quia nutritiꝰ eius ſic
vt nutrix pueri dicitur mater eius ·
et mater ihesu· ſcʒ virgo maria· mi
rãtes ſuper his que dicebantur de il
lo· tũc a ſimeone ⁊ ab ãna vidua ⁊
prius a paſtoribꝰ in nocte chriſti ⁊
etiam a regibꝰ quos ſtella adduxit
ad chriſtum tredecima die poſt nati
uitatem chriſti· ⁊ benedixit illis ſy
meon ⁊ dixit ad mariam matrem
eius · dixit auteʒ ad mariam magis
q̃ꝫ ad ioſeph quia magis pertinebat
ad eam de puero· quia ipſa erat ve
ra mater chriſti· ecce hic id eſt chri
ſtus · poſitꝰ eſt. i. a deo ſtatutꝰ in rui
nã ⁊ i reſurrectionẽ multoꝝ in iſrl̃·